Контрольный экземпляр

Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Советен Министрийн Советен орган («СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ 118 (4537). | ШОАТТА, 2 октябрь, 1971 шу. | Мах 2 кеп. | *Газет арадувла 1923 шера денз*

ОКТЯБРА СИЙНА

КХАШКАРА ГУЙРАН БАЛХАШ

Дукха болхаш де хезаш ба хlама механизатораш кхашка. Чуэза еа бlаьсти ййина цхьайола культураш, эзба, гурахь юкъа культураш лаьтта эза деза, уж культураш дlае еза, кхидараш. Хlана тlаеlla гидуаргаш чуэцаш ба механизатораш. Тхьаь ворхlалагlча сентябре республике гlолла 76 процент чуйнай из культура. Еррига гидуаргаш чуйнца баьнна Наурски, Ножай-Юрта, Шелковской районашка. Гидуаргаш чуйнна бовла дукха хlама эсаш Ачхой-Мартана, Гудермесски районашка. Хlаьта хlара гектаре тlара, цу культура чуэца хьуакъаш юкъера лаьрхlача 9,4 центнер хул. Дlадахача шера чуйнцачул лакхагlа ба из. Рlайха ха тlаккхьачай республика шекара свекла кхоераш. Шекара свекла чуэцаш а. Дlайнна хиначох 35 процент чуйнай из. Лакха ча темпашца чуэцаш я да культура Ачхой-Мартана районе — 57 процент, Гудермесски — 48 процент.

Грозненски, Шелковской районашкара къахьегамхой чуйна баьнна хlамале ши эзар гектара тlара дуга. Дlадийна хиначох ахалел дукхагlа да из. Эттара лекхагlа цу культура хьункъам чуэц Гудермесски районо «Степной» совхоза дуга кхедераша. Хlара гектара тlара юкъера лаьрхlача 40 центнер дуга чуэц нер.

Кхезкаш латт болх хьажкlий плантацешка а. Тхьаь барайтта бlаь гектара тlара чуйнцай уж, хlаьта кху а чуэца езаш йисаран 11,3 эзар гектара тlа ю. Хьажкlаш ледара чуэц Наьсарен, Сунженски, Урус-Мартана, Шалха районашка.

Цхьайолча районашка lалаша хьалаш во хиннадале а дика хьажкlа хьувкъам кхебаьо.

Хlинэ республика кхаш лелацераш пачхьалкхенга гидуаргаш, дуга, шекара свекла, хьажкlаш дlалуш ба. Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци хинна 54 шу хузача ден сийна бlаьсти йийна еррига культураш чу е кийца, уж пачхьалкхенга йоккхара социалистически декхараш кхочушдара беррига низ тlебахийтаб нар.

1971 ШЕРА 27 СЕНТЯБРЕ РЕСПУБЛИКЕ ГlОЛЛА ГИДУАРГАШИ ДУГЕН ЧУЭЦАРАХ ЙОЛА СВОДКА

(плани проценташца).

Районаш	Гидуаргаш	Дуга
Ачхой-Мартана	92	—
Грозненски	87	—
Гудермесски	92	56
Малгlабика	93	—
Надтеречни	82	—
Наьсарен	56	—
Наурски	100	—
Ножай-Юрта	100	—
Сунженски	65	—
Урус-Мартана	69	—
Шалха	75	—
Урус-Мартана	39	—
Шелковской	100	48
Республике гlолла	76	52
Дlадахача шера 28 сентябре хиннар	80	33
МСХ колхозашкеи совхозашкеи	75	32
«Грозвино» объединене	100	—
«Консервплодоовощ» объединене	88	—

Наурски района «Советская Россия» цхьачу совхоза комсомолец Гучигов Мохьмад корте латтача комсомольско - нагирхой бригада 72 гектара тlе якъаьй комаьш. Церах хlанаьле 52 гектара тlера араш чуйнций.

Сихон ца йойтуш дlакхочийт уж чхьагlар доккхачу заводе «Чечингстройтрансера» новкъостало вочача шофера Айдаев Хьамзата.

Лакхорча сурта тlе: социалистически яхьа хьалхаро моттиг хьаккхе шофер Айдаев Хьамзат. Лахарча сурта тlе: (аьрдехьара аьттехьа) комсомольско-нагирхой бригада бригадир Гучигов Мохьмади отделене управляющий комаьшна хьажаш бо.

КЫЧИКОВА сурташи тексти.

ЯХЬА НОВКЪОСТАЛЦА

Фуна лаьрхlа жа лелаяча «Шелковской» совхоза къахьегамхошца яхье баьнна тха колхозхой. Цу яхье тlехьа ца бисаря ер шу доладеннача хенв дену тха колхозо а дика толамаш лаьхал. Дукхаза а дlа яхьа е хьоашагlа кхаь совхозан колхозан къахьегамхой яхьа итогаш а, опыт йовза, хово хlахьена, ца хоаш хьаlомаде. Цул сонгlа хlара бетта яхьа итогаш ювнаш собранеш хул тракторнин кхашка балхаш деpийн, комсаш, чьайбаш лелаерийн, гlишлошьерийн бригадашка. Цу собранешка болхлоша дуьн шоашта карагlаьнар, гучадох кхочамбоешараш. шоашта бовх тоьбера новкъаоле ераш. Шовй юкъарча собранешка белгалдоакк карара-кара теле шlе байрахаш, вымпелаш, чаьхера совгlаташ, премеш кьиниа ала ел, хьа сийна айе еа центральни усольбера байнах.

Кlезига бац тха колхозе белгалбаха йиш йола къахьегамхой. Масала, дlадахача шера сентябрь бетта хена укх шера апрель бетата кхаччалца шиъ lулацара ихьаь цаl устагlа ца къастийташ болх бир тха толмацагlа волча жа lуно Байбулов Купала Цуду хьа Байбулова бригада сийне айнь Цlе байрака а колтора хьалхашка.

Жа лелазара а, lовхаоай кхедара а гомал лакхъяра цуннэ доккха новкъостал ду цуьца яхь лелаеча Социалистически Къахьегама Турпала Эсмухамбетов Наурда.

Хьалхара итогаш йича гучадьелар колхозе хlара бlаь жийна тlехьара 109 lаькар къоестабаьлга. Тlайхца кхиначa декхарел бнъ lаькар дукхагlа хул уж.

Тlанкха хlара устагlаша тlера тая ларгарга диллача? Цу аьгъкъе баьккха толам геттара лакха ба. Юкъера лаьрхlача устагlайца тlера лергар 6,8 килограмм тхр. Ленначa дешаца кийсача 1,5 килограмм дукхагlа хул иа.

Дика толамаш лаьхал укх шера тха колхоерна жа lуно Исаев Хьасанбека. Жа лелалара говзал лакха йолча дуьна елар Цlе вымрел. Массадолча дахъе дукха тlехьаьуслш ваш из Байбулов Купала. Къаьстта дика къахьийгер цуьн бригадо же дебадеш lаьхарий ца къастийтарам. Цу бригада сийна урагlьяхийтар шоллагlа йола Цlе байрака.

Же доста а, диза а долшн lаигара лахара боккхача доархlамв ца царна шортте доакъар хиайтар. Укх шера цу гlулакхa парнагlьаьлар доакъар кийчау бригадаш а, хьайбаш лелаяраш шоаш а.

Балхагlа мукъа йолча хена жа лелаеча бригадашкара боллой бlаргаго йиш яр колхоза ялтаеш чуйна дьаьннача кханика ча вlашкатохаш, нох лагlаш дещ, гlожа доакъар кийчдеш, сенаж, силос болаш. Къаьстта хьинаре къахьег цар «Социалистически яхь вlаштlехьйоаккхилга дlахо а тоадарах» бола КПСС Центральни Комитета Сощам байшачул тlехьагlа. — КПСС XXIV съезда решенеш укх шера тхоашта хьалхашка латта декхараш сийленца кхочушдара низ кхоберг бан оаха, — яхаш ба тха колхозхой.

Хlанзарча толамашка хьежача гуш я за 1971 юкта боахаме шу вайна болаш оаха чаккхдоакхаргдолга.

Б. АДЖИГИЛЬДИЕВ,
Шелковской района «Червленсийн» колхоза партнома секретарь.

ВИЗИТАГlА ДРВ-е

Вьетнама къахьегамхой парте Центральни Комитетон Вьетнама Демократически Республика правительствон хьайха доттагlала визитагlа 30 сентябре Москвера Ханой яхай КПСС ЦК Политбюро член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный корте латта партийно - правительствени делегаци.

Делегацина юкъейола: КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрийн Совета Председатела хьалхара заместитель К. Т. Мазуров, КПСС ЦК секретарь К. Ф. Катушев, КПСС ЦК член, СССР Министрийн Совета Председатела заместитель В. Н. Новиков, КПСС ЦК член, СССР Министрийн Совета арахьарча бузаний хьакъехьарча пачхьалкхен Комитета председатель С. А. Скачков, КПСС ЦК член, СССР оборона министра хьалхара заместитель, арме инарал С. Л. Соколов, СССР кхьча мехкашкарча гlулакхий министра заместитель Н. П. Фирюбин, СССР арахьарча торговле министра заместитель Н. Т. Гришин, КПСС Центральни ревизионни комиссе член, СССР ДРВ-ера посол И. С. Щербаков.

ДРВ йолаш Делен Рангунеи сайца кlезига ха йоаккхаргьа делегаци.

Внуковски аэродроме делегаци накъайоалкхаш хилар новкъостий Л. И. Брежнев, В. В. Гришин, М. А. Суслов, Ю. В. Андропов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, кхыберш.

* * *

30 сентябре партийно - правительствени делегаци Ташкенте сеца хилар.

Ташкентски аэродроме делегаци накъабаха хилар КПСС ЦК Политбюро членала кандидат, Узбекистана компарте хьалхара секретарь Ш. Р. Рашидов, Узбекски ССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Н. М. Матчанов, Узбекски ССР Министрийн Совета председатель Н. Д. Худайбердиев, республика кхыбола хьалхие лелаю болхлой.

(ТАСС).

СОВЕТСКО-ЙЕМЕНСКИ ПЕРЕГОВОРАШ

Советски правительства хьайха официальни визитагlа Москве ена хилар Йемена Халкъа Демократически Республика делегаци, 30 сентябре, Премьер-Министр, оборона министр, Къаман фронта Генеральни кулгалдара Исполкома член, Лаккхарча халкъа совета депутат Али Насер Мухьаммад корте а латташ. НДРЙ-н СССР-еи бийрахдашца кийчъяьча Внуковски аэродроме хьаьшашта накъабаха хилар СССР Министрийн Совета Председатель А. Н. Косыгин, СССР Министрийн Совета Председатела хьалхара заместитель Д. С. Полянский, СССР министраш А. А. Гречко, Б. П. Бугаев, А. А. Шишков, кхыбола официальни нах.

Накъабахарашта юкъе вар Йемена Халкъа Демократически Республика посол Ахьмад Салех Аш-Шаер, lарбийн мехкий дипломатически представительствашта корте латтараш.

Аэродромера майдан тlа сийлен ха оттийнар. НДРЙ-н СССР-еи пачхьалкхен гимнаш лекхар.

Доттагlал долча мехка делегаце моарша хьаттар аэродроме гулбеннача Москвин къахьегамхоша.

* * *

30 сентябре Кремле дlайолаелар СССР Министрийн Совета Председатела А. Н. Косыгинан Йемена Халкъа Демократически Республика делегацена корте этта официальни визитагlа Советски Союзе венача Премьер-Министра, оборона министра Али Насер Мухьаммадан юкъера переговораш.

Беламеча дог цlенон къамаьлаш, Советски Союзан Йемена Халкъа Демократически Республикан вlаши леладу массе оагlорахьара гlулакхаш шердаре чlоагlдарен дешай хьакъехьа вlаши дагабьлар. Иштта дийцар вlаши хьаштдола дунен халкъашта юкъера дешаш, царна Гlоргарча Малхбоалерча хьалах дараш а долаш.

Переговораш дlахо ерга.

(ТАСС).

ГРАФИКАЛ ХЬАЛХА БУВЛАРАШ

«Грознефть» объединене Старогрозненски бурув деттача балхий управление вышкамъерашен Старогрозненски автотранспортни контора трактористаши чlоагlа тlегlа раьза хинна тlаийцар социалистически яхь вlаштlехьйоаккхилга годдарах бола КПСС ЦК сощам.

Дукха ха йоацаш царна тlадиллар 53 метр лакха йола металлически бувовой фонарь Старогрозненски мехкдаьтта ковлдача моттигера Шолжен Тиркен довкъашка гlолла 60 километр гаргга гьала дlахьа. Из дlахьа езача новкъа дукха дукхаленаш яр: электропередачан бувзама высоковольтни линеш, Алханчуртски канал, магистральни асфальтови промысловии автоновкъаш, кхыдараш. Ханк-Керта мехкдаьтта доалача моттигера № 69 йола геттара кlоарга йола поисковий скважина йоаккхача дlахьа езаш яр из. Цига цунна кийчьеш бетонни кlайле яр.

Из болх кхоаташбелга тlадиладар вышкамъерашен трактористаштен. Цу гlулакхе корте эттар опыт йола болхло, Ленина орден лелаю Сергей Леонтьевич Мартенов.

Фонарь совдоза тlа оттабьтула тlехьагlа трактораша токкхийр из. Дийнахь 20 километр накъ бора хеча тlаш. Чlоагlа хьожаш кийса доаттайора уралтта фонарь гlишлошъераша Ш. Ибрагимова, З. Мусаева, Чабигаева, Сорокина, Лопухова, кхычар. Кlоагаш, гувнаш долчара никъ кийсбеш вар бульдозерист В. Душин.

Фонарь кийчъяьча моттиге дlаоттийр. Иштта хала а чоалхане а дола из декхар кхочашдир вышкамъераша сентябрь бутт кхачалуш Ханк-Кертера геттара кlоарга яьккха № 69 йола скважина бола ба йолайолийтала lаламдир.

Вышкамъерашен механизатораш шоаш яьккха къахьегамах котало хьатlадоагlача Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 54 шу дузара цlейна детаю.

А. КРАВЦОВ.

ЦХЬАНА ЯЬ СОВЕТСКО-ИНДИЙСКИ КОММЮНИКЕ

Советски Социалистически Республикай Союза правительствон хьайха 1971 шера 27 сентябре денз 29 сентябре кхачалца СССР хилар Инде Республика Премьер-Министр Индира Ганди.

Доттагlал долча Инде правительствана корте латтари цунна баьхна хаки сийлахь - доккхача индийски халкъацен Инде кулгалхошцен советски наьха цlейча дег чура доттагlлен уйлаш йолаш дика лоархlаши безаме тlаийцар.

Премьер - Министр Москве йолча хана В. И. Ленина Мовзолейна хьалхашкен вовзаш возчача салтечун каш тlен эзай курсаш йиллар.

Советски общественноста советско - индийски доттагlлен митинге дег чура дакъала йийцар Инде правительствана корте латтар Ломоносова цlерагlча Московски пачхьалкхен университета И. Гандена доктора lилман сийлен цlи елар.

Инде Премьер - Министра И. Ганди переговораш къамаьлаш хилар КПСС ЦК Генеральни секретарца Л. И. Брежневца, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателца Н. В. Подгорнеца, СССР Министрийн Совета Председателца А. Н. Косыгинца.

Переговораш ека юкъе дакъа лоацаш хилар:

Советски оагlонгахьара Н. С. Патоличев, С. А. Скачков, П. В. Кузнецов, Н. П. Фирюбин, Н. М. Пегов, А. А. Фомин.

Индийски оагlонгахьара переговорашта юкъе дакъа лоацаш хилар Д. П. Дхар, Т. Н. Кауль, К. Ш. Шелвникар, Р. Д. Сатхе, К. П. Ш. Менон, А. П. Венкатесваран, А. К. Дамодаран, К. К. Бхаргава, С. В. Пурушоттам, М. М. Малькотра.

Шеча дег тlаран дуьцар вlаши хкетадеш переговораш тишача дийцар советско - индийски отношенеш хьакъехьара дукха дешаш, хlаьта иштта вlаши хьаштдола дунен халкъашта юкъера хlанзаре актуальни проблемаш а.

Шаккхе а оагlув чlоагlа раьза хилар Советски Союзан Инден юкъера политически, экономически, торгови, lилман, культура, кхыча дакъошкара доттагlлен отношенеш пайдане вlаши леладу гlулакхаши толамца дегlадоагlаш хилара.

Цар дог тешаш дийцар 1971 шера 9 августа Деле, кулгаш яздаь СССР-ан Инденеи юкъерча машарах, доттагlалах, вlаши лелаяча гlулакхах дола договор баьхьан долаш кхы а вlоагlагlа политически правовии лара болаш вlаши леладу гlулакхаш хургхилар.

Оагlонаша дикка баькъу договор дер шинна а мехка йола боккхача лоархlама исторически события хилар. Цо кху а чlоагlъю Советски Союзан Инденон юкъера цlенча доттагlала, вlаши ларлхlара, вlаши тешара, дикача доладой гlулакхаш доакха отношенеш. Договор зеро цlаькха а бакъду советско - индийски доттагlалэ ларда тlа дlайоалаш йолаш фактораш. СССР-ан Инден халкъий йlаьххача хинаре пайдара хьашташ, экономически социальни прогресс баьхьан долаш, шин мехка машарах кхерамзлен lалашъяр дукха вlаши леладу дукхача оагlорахьара гlулакхаш дегlадоаладара цар безам латташ хилар.

Цар раьза хинна белгалдаьккхар шинна а мехка юкъера вlаши леладу пайдане йола экономически технически гlулакхаш толамца дегlадоагlаш хилар, иштта вlаши леладу гlулакхаш, къаьстта аьлча, lаьржача металлургеи, цунца сецболатаи ферросплавеши а долаш, бос бола металлурге, мехкдаьттеи lилма тиаи локача, йоаккхача, чаккйоаккхача, мехкдаьтта химе промышленноста дола гlулакхаш дlахо а дегlалоадара дика перспективаш хилар.

Шеча а оагlоно раьза долаш дийцар экономически технически доакъошка пайдане вlаши лелаеча гlулакхий корта формаш лехаш дукха ха йоацаш дахчерде хlамаш, царна космос тахкар, машара гlулакхашта атомни энергеи пайда эцар, шинна мехка промышленни предприятешта юкъера производствени кооперация, и. кх. сийна йола сфераш а долаш. Иштта вlаши леладу гlулакхаш шердала йиш хургйола керда доакъош лахар дlахо а дайза даргдоацаш лерхl цар.

Цунна дукхаделла экспертеши вlашагlкхийтта, алхехьа тийцача дешай хьакъехьа хьадда йола предложенеш оттаргйолаш барт бир.

Оагlонаша вlаши лелаеча экономически lилма - технически гlулакхий правительствени комиссе ергйолаш барт бир.

Оагlонаша дахза даргдоацаш лаьрхlар договорашка хьежжа тайп-тайпарча боарамашка контакташи бувзамаши дегlадоаладар, дунен халкъашта юкъерча проблемай хьакъехьа СССР-ан Инден правительствашта юкъе вlаши дагалувлалга шердари кlоаргдари.

Аза а деррига дунен тlа а кхоахам челбара, машари дунен халкъашта юкъера вlаши леладу гlулакхаши чlоагlдара тlаерзаяь Инде лелаеча тlема блокех дlа ца кхетара политикана ше раьза хилар дlахайтар советски оагlоно.

Машар, доттагlал, дунен халкъаша вlаши леладу гlулакхаш чlоагlдара тlаерзаяь Советски Союза лелаеча арахьарча политикана ше раьза хилар хьахайтар индийски оагlоно.

Дунен халкъашта юкъерча актуальни проблемай хьакъехьа вlаши дагадоларо хьахьекхар СССР-ан Инден позицеш цаlаш е герга йолаш хилар.

Оагlонаша эттара хьалхара теркам тlабахийтар Азера хьал дегlадоаладара, цига йолаш йолча кхоаккхамен тlема конфликтайн моттигашта, агрессе леладу гlулакхаш хlадахарен кхы ца тийнайтарен накъхаш дуьцара, азиатски континенте машара ларлаш чlоагlъяра.

Дукха ха йоацаш Малхбоален Пакистане хиначa событешта тlагlолла Индостански ах гlайрен тlа эттача цlенхаштарча хьала йоаккхо еш дийцар оагlонай, цу районе машар лорабара тlаерзаяь дlахо а гlулакхаш де чlоагlо йир.

Инде Премьер - Министра советски оагlонга дlахайтар Малхбоален Пакистанера ведда 9 миллион сонгlа сагl хьачувар баьхьан долаш мехка цlенхаштта социальни, экономически, политически хало оттар, Инде социально - экономически программаш кхочашъелга холуш юкъаоар а.

Советски оагlоно чlоагlа дика лаьрхlар Малхбоален Пакистанера байлла баьхкача наьха хьакъехьа Инде йаь гуманни гlулакх, байла баьхка дукхха нах хиларца дувзаденна доттагlала Инде этта халонаш новкъа хетаж дийцар.

Советски оагlоно теркалдаь тlайийцар Малхбоален Пакистане байлла Инде хьачуухна нах совнабара а хlана индийски территоре тlа йола нах мехка юха тlабахийтара а долла хlама де Инде правительство лаьрхlа хилар дуьцаш Премьер - Министра аьнар.

Советски оагlоно чlоагlйир 1971 шера 2 апреле Пакистана президентага Яхья Ханага СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела дахча кхайкарала тlа оттаь Малхбоален Пакистане эттача событешта тlагlолла байла баьхкача наьха проблемайн кхыча дешайн хьакъехьара сийн позици.

1971 шера 25 мартал тlехьагlа Малхбоален Пакистанера событеш лаьхьалар теркал я дещ Малхбоален Пакистана халкъа лоlама, хlаякха йиш йоацача бохьоний, законагlа доагlача хьаштий, хlаьта иштта байла баьхка нах цар сийн боккьон лораяра хьалашка сеттара сица а хкерам боашаш а мехка юха цlабахийтара а лоархlам а беш, цига хьахинна проблемаш политически къоастаяра уша тlехьа етта йиш йоаца гlулакхаш машар лорабара хьешташа дlадехаш лерхl оагlонаша.

Индостански ах гlайрен тlа этта хьал цlенхаштта хилара, лоархlам а беш, вlаши дlахо контакташ лоаттее и цунца дувзаденна хьаккхинача дешай хьакъехьа дlахо дагабувла а барт бир оагlонаша.

Оагlонаша Къулбехьен-Малхбоален Азе эттача хьалах чlоагlа уйла еш дийцар, Индокитая халкъашта машари кхерамзлен lалашъергйолаш, шоай къамаьлаш хьештаешка хьежжа а доазол дехьара цхьаккха юкъе ца экхаш а шоай кхел шоаш къоастаяра бокъоалш кхочашъергйолаш цу районера деррига кхыча метаций эскар арадаккхандза даргдоацаш хилар а дийцар.

Доли политически къоастадара лард хьаьра дайъеpа боккхача лоархlаме гlа хиларах тарра цар раьза долаш могайир Къулбехьен Вьетнама Республика Хаьнна йолча революционни правительствана дукха ха йоацаш оттаь 7 пункт тах латта предложенеш, уж предложенеш хьалхина шоаш кийча хилар дlа а хайкадир.

Гаргарча Малхбоале этта кхоххаденна хьал новкъа долаш дийцар оагlонаша. Оагlонаша белгалдаьккхар 1967 шера 22 ноябре ООН Кхерамзлен Совета резолюци йизза кхоачашъяра лардa тlа lаьххача хадара, чlоагlа, ийсхон машар оттабара цу тlахь хьаштдолча еррига пачхьалкхенаша низ тlебахийтанза барт боацаш хилар.

Дунен халкъашта юкъера хьал тоадалара гlо де гlертаж, Инде правительство боккха мах бу европейски континенте меттел, деррига дунен тlа а кхоахам лаьгlбара тlабераьзабь боккхача лоархlаме гlа хиларах тарра кхерамзлени вlаши гlулакхаш лелаерен дешай хьакъехьара совещани гулъярах йолча предложене.

Герза ядерни хlаьта иштта моллагlдолеи тайпаш а чулоацаш, дунен халкъаша цlенхаштта эффективни тlахьожам а лоаттабеш, герз тьаалга социалеи-массане а деррига герз дlадаккхарен машар а кхерамзле а лорайраи чlоагlьяран геттара боккха лоархlам болаш лерхl шинна а оагlоно. Герз дlадаккхара къоастаде дезаш тьалхашка отта проблемаш къоастаяра практически кхочашдулургдоли юкъара тlаьцарсдолен наькъаш лахар дезача деррига мехкаша дакъе а лоацаш. оагlонашта хетачох, герз дlадаккхара хьакъехьара Деррига дунен конференци гулъяр боккха лоархlам болаш хургьяр.

Тlом бара химически бактериологически средстваш дlалла ца магийтара новкъа боккха хьалхара гlа лерхl оагlонаша бактериологически (биологически) герзи токсинийн запасаш оттаяр, хьаяр, lоаяр ца магийтарах йола эттара гаргагlча хана совещани яр.

Инде Премьер - Министра юкъа а чlоагlдир Индийски океан машара зона хила езаш хилар.

Советски оагlоно дlахайтар из проблема кхыча пачхьалкхенашца цхьана тхьатарра бозьо хилара ларда тlе къоастае ше кийча хилар.

Советски Союзи Инди тlехьа а колониализмах кхелисарачи дlадахара, колониальни мехкаши халкъаши шоай лоlаме хилийтара. Цар хьадза харцьо расизми апартеиди еррига формашка а гуллаттарашка а.

Оагlонаша юха а чlоагlдир тайп-тайпара социальни строй йола пачхьалкхенаш машара юкъара принципашта шоаш тlехьа хилар, мехкашта юкъерча отношенеш хьакъехьарa деррига къоастае дешаш машаре къоастадера тlехьа долаш дийцар.

Советски Союзои Индеи боккха лоархlам бу Вlашагlкхийттача Къамий Организаце. Оагlонаша чlоагlдир ше организаци чlоагlъе, ООН Устава хьежжа берригмахкара машари кхерамзлени тьаллаца цуй эффективность лаккхъяра шоаш кийча хилар.

Шаккхе а оагlув гешаш хилар Инде Премьер - Министра Советски Союзера визит, визита хана советски кулгалхошца хинна переговораши беседаши шин мехко вlаши леладу доттагlала гlулакх, кхаш а дунен халкъашта юкъера кхерамзле а дlахо чlоагlъяра гlо деш хургхилара.

Инде Премьер - Министра Инде хlаьхайхаб КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев, СССР Министрийн Совета Председатель А. Н. Косыгин, Из раьза хинна тlаийцар.

ИНДИРА ГАНДИ ЦlАЯХАР

Советски правительствон хьайха официальни визитагlа Советски Союзе ена хинна Инде Республика Премьер-Министр Индира Ганди 29 сентябре Москвера цlаяхар.

Инде Республика Премьер-Министр Индира Ганди накъайаьха Внуковски аэродроме баьхкабар СССР Министрийн Совета Председатель А. Н. Косыгин, СССР Министрийн Совета Председатела хьалхара заместитель К. Т. Мазуров, СССР министраш, кхыбола официальни нах.

Накъайаьхха баьхкарашта юкъе вар Инде Республика Советски Союзера посол К. Ш. Шелванкар, посольства сотрудникаш.

ДОХАРГДОАЦА ДОТТАГlАЛ

30-ча сентябре Грозненски химически комбината болхлой, инженеро - технически балхаш дераш, гlулакхера нах собране вlашагlкхийтар. Цига дакъа лоацаш хиначи хlаране дог раьза хинна тlаийцар советско-венгерски доттагlален Общества юкхаьнарча организаце член хулилга. КПСС Грозненски горкома секретара А. Я. Дзамлова лоаца къамаьл дьяьул. lехьагlа, дохаргдоаца советски венгерски наха юкъерча доттагlалах, лаьца къамаьл дир фашистски гlаьрахоех Венгри мукъайоаккхаш хинача КИП-а цеха слесара И. И. Крушински, № 132 йола цеха начальника З. Т. Чингарнева, советско - венгерски доттагlлен Обществе юкхьанарча организаци вlашагlйоалара ена предложени дог раьза хинна хьалльер Венгерча химически комбината болх гобеча дакъа лоацаш хиначa № 7 йолча цеха аппаратчица С. С. Кузьмина, цеха воккхагlволча мастер В. И. Степаненко.

Собране дакъа лоацаш кхинараша массова раьза а долаш хержар химкомбината фабрик ацетона арахецача производства начальник И. М. Давыдов председатель йола доттагlлен обществa юкхьанарча организаце совет.

Б. КОСТОЕВ.

* * *

Машаре бехар деза советски наха. Цхьадхьа доттагlала гlулакхаш лелаяда боккха лоархlам болаш за. Вайна эттара гаргагlча довзаххаш цаl я Венгерски Халкъа Республика. Венгерски Халкъа Республика Комаромски областе къахьегамхошца доттагlал тасса лаьрхlад Нохч - Гlалгlай АССР къахьегамхоша. Юртбоахама культурашкеи lаламгеи диллача Комаромски областен вай республикайи хьа аш дукхагlо а дахъе хьаь... Цу даккх... дlахо... хьаьрдаш. Цунна хоттаи собрани... заводе. Цига гулбеннабар баьхлойн гlулакхера нах.

Собрани хьеелаш къамаьл дир завкома председатела Б. Н. Головне. Венгерски Халкъа Республика дегlадарах, цуи культураи экономикаи кхиаш советско - венгерски доттагlала Обществa юкъаьнарча организаци вlашагlйоалара тlахьйхар по собране гулбенараш. Цо кхар кхаллоаши къамаьлаш дир инженера С. Г. Соловьянова, кадрай отдела начальника Д. И. Стеблевске, завода комсомольски организаце секретаре заместителя В. С. Калинина, кхычар.

Массава раьза а долаш советско - венгерски доттагlала Обществa юкъяьнара организаци лаи сагl чувоагlаш цун Совета вlашагlьеллар. Цуь тlахьагlа советско - венгерски Обществa Нохч - Гlалгlай Республиканиски отделене учредительни собране хайита оттаьяр 10 саг.

В. ТЕЛЕГИН,
«Электроприбор» завода партийни организаце секретарь.

Республикин партийни организацица, ВЛКСМ обкомо, горкомаши райкомаши даиа районаш КПСС ЦК «ВЛКСМ 50 шо кхаачаран кагирхой коммунистически кхетамна хьалхехьара декхарехь» бакъа социанга хьажжа кагирхоша дийна бина балха форманаш методаш.

Хьалхьенца дагта доцуш декхараш кхочушдарна республикин комсомольски организацеш йоккхачу дозаца ду партийни органаша, царна комсомолаши ду хьал дийна хIоьгIдешнаш.

Кагирхойн кхетамбаларна хорш кхечаста дутуш партийни комитетийн пленумашка, бюрошка, декъашхочийн партийни организацешка. Цу декъа хеташ ю ерриг а болха хиина парте обкоме пленум а.

Цу дерриге комсомола доьзнам айбаьб, цар кхуьш боагIадаща беш бола тайп-тайпара болх тоабу.

Укх тIеххьарча хана республикин комсомольски организацеша дикка тоадаьд кагирхоша профессиональни ориентаци яр гIулакх. Бригадча вузашка, техникумашка, училищашка, школашка хьайщалча нагIарий денош, кьахьегама ветеранашца вIашагIкхетараш хул, боллой профессешта пропаганда яра шерра пайда эц массови информаци формаш.

Шоаш боллой хьалхах доккхаа деши профессеш езаш кхуьш боагIашш хьалххебере болача чулоацам бола болх лелабу комсомола комитеташа. Дукхача хана царна дийнацIа шолех боллой хиина, эгара хьалхь алоих айша, кхийла баьмнех механизаторашш кхиинем цIий хьакьне балгандоаха денош.

Комсомольско - кагирхой коллективаш къахьегама, шоай профессеш а езаш кхуьш боагIа тIехьа хьалкьеара шиолаш а кхиа дIаэттей. Цу коллективаш тIехьаш кхечаста профтехучилищашта, школашка хьеоашагIа баьшке хул. Цига шоай балха башхалонаш дIайоаьйташ кьамаькьаш ду цар.

КЪАХЬЕГАМ БЕЗАРГБОЛАШ

...аI. Ахмей вемалахь дешарах мукъаьбаьнна лела кагирхой шоашта кхаьл тIа болх бе хьакхил цар. Коммуниста Висалцев Максолтас, Гайрбеков Iаьлас, Цагараев Алые дешардой трактор лелае, а нукха болх хьабе а Iомавy, комбайнашта, тракторашта, кхыча юртбоалама машенашта ремонт яра дечe балдашта юкъеьэ дешархой. Цухукьа школа кхаккхачул тIехьагIа безам а болаш механизаторий курсашка дешa болх ул, цул тIехьагIа шоай болхаме хьинаре къа а хьегаш деша безам фолчаа дIахо заочно шоай экамеш даккхьа. Цу тайпарча комсомольцех кагирхоех ба Исмаилов Хьамзат, Аьасов Курбой, кхьабараш шерига а 63 саг.

Ахьаи республика кхашка болх беш хинай 160 дешархой производствени бригадий 98 звенов. Цу коллективашка къахьегаш пар 27735 дешархо. Цар лелаьдой 7490 гектар латта. Цига дешархоша кхеьаб хьажкIаш, шекара свекла, бахчадараш, гидувграш. 27 школе вIашагIтIеккхар хьукашка болх лелабу бригадаш. Цар чулаьцачa 1300 дешархочо 700 гектар лаьтта опытни балхаш чакдлаьхад.

«Хьайбашта шкьан шерех ех шерaш тоъал доакъар Iалашдергда вай» яхача хевнагIа бетта къахьегара Ерригсоюзни кхийкьол ялча кина лолекъа Iалашдеча болх беш яр 130 комсомольски-кагирхой бригадаш, звеньеш.

«Электроприбор» завода шоаигIча цехе дика йоаш а ...

СУРТА ТIА: ...

... (лоаргхьара дагтайра) Рамзанова Раи, ...ова Нада, Исаева Таня, ...ова Таня, Гамрунова Анна.

И. ПЛИЕВА сурт.

Комсомола отчетно-хоржамий собранера

ДИКАЧА ГIУЛАКХИЙ ИНИЦИАТОРАШ

Дукха за йоаццаш «Красный молот» завода механакта аппаратури цехе хиннача отчетно-хоржамий комсомольски собранe вартехала чоакал тIабахийта пайтаран производствени дешаш дар. Шой отчетни доклала тIа ВЛКСМ цеха комитета секретара Егорочкин Олега белгалдаьккхар комсомолашкара кагийчу дехаш производствени заданеш кхочашдаьча дикка дакъа лоацаш цар общественни болх дерзуш лаьйнбь хилар.

Комсомолка Рамашкина Лена ...

пеха комсомольший кагирхойн къахьегама хьинар. ШолагIча пелара комсомолец Понамарева Николай вар вIашa тоабуш бола балха масени гоалал Iоашаца дIалолахьр. Из гIулакх дег рахьа лолей хьалхьадар механизата аппаратура лахерча кагийча лахэн механарашсн. Комсомолец Крота лев Валентин за котельщик - рогуни а, коммунистически кьахьегама ударник а. Цо хIара дийхь норма 250—280 процент кхочашдь. Иштта тIоргIа бола беш ваде а, Валентина кербайагIар общественни болх бе а за. ...

тоте бола беш я хьархIа ... дешара сектор. Из хьоа белхьфкагирхой школашка, техникумашка, институташка дешаш бола лехерча комсомольцашка, кагирхоша лешта деш, ... ду ...

Отчетно - хоржамий собрани дийцар культурно - массови сектора цеховой бюро балхь ... цa хилaрах лаьца. Цул балхашара кхочачамбоалараш белгалдир отчетно - хоржамий собрание сенна тIа а. ХIанз культурно - массови сектора керте аттар Зина Ощепкова. Из а цехе дIахьалладеча гулхачa ...

Ше къамаьл деш цехе партийни организаце секретара аьлар: — Отчетни хана цеха комсомольски организаце дикка телламаш хьлаад. ...

К. ШАТОЕВ.

КЪОНАЧА МЕХАНИЗАТОРИЙ ГIУЛАКХАШ

ШИЙ ГIУЛАКХ ДОВЗАШ ХИЛЧА

Художника творчество, поэзи, музыка, дог гIозалонех хоаьл, гIетта водача балхашка хуьлал — уж дерриге чулоацаш хьахетаа искусство аьл цона хьал...

Ер шу дIадоладелча дена доий кьохкамаш доакъар кхьехар Малгобекски района «Минеральный» совхоза доярашa. «Социалистически ...

СУРТА ТIА: (аьрахьара аьтта) доярхо Хатуева Любаш Даурова Малийкет ...

Л. Васильева сурта В. Шаврова текста.

КЪОНАБАРАШ— ХЬИНАРДАРАШ

М. ТУРИУХАНОВ, ВЛКСМ обкома комсомольски балха отдела заведующи.

М. ЗАНГИЕВ.

Н. ТОЛМАЧЕВА, Сунженски района 19 керт. школа ВЛКСМ комитета секретарь.

У. АХМЕДОВ, ВЛКСМ Малгобекски горкома организацина заведующи.

МОТТИГЕРЧА СОВЕТИЙ НОВКЪОСТАЛ

Моттигерча Советех долча нийсдеча зIенахаша дикка лаккхаьий юртарчу торговлена хьалхе лелаяра воздействи. ХIахIа Iаьдала районин, юрта, поселкови органий болхо а торговли общественни кхачаен предприятеш дIа-юкъ кийсье а дарна специализаци а. Цар доккха лаьтта доан магазинаши столоваши хьалхьара лелаш дуьцача, новкъостал ду торговле сахьтийн графиш оттаеча, торговле ирхаллаш лелаяра тIахьоджам лоьттабу. Из деррига а чIагIдоал моттигерча Советаша хилдоеш тешко еш, депутаташа, активо, общественноста дакъа лоацаш.

Нохч - ГIалгIайче моттигерча Советаша дика новкъостал ду кооператорашта. Цу хьокъехь кхоллаш тез Урус-Мартана райисполкомо. Цуна заседанеш масса-дарча комиссиниа каст-каста дуьц моттигерча кооперапе балха дешна. Укказ теркам тIабоотийн кхелраш хаьржара, къьостта кагирхой хаьржара.

Кооператорий балха кхьо дог долу лакхьа доан Ачхой - Мартана района ШаIана - Юрта Совето. Масала, кхечара белаш долалалаеньа кооператорий болхлоша цIьнах кхин торговли сета графих, товараш эла ахархоша аттагIа хургдолча тайпара шийсий оттою иа. Магазинаша доха къой тIа болх береш товараш кхааьора графих а отташ.

КIезига дац юрта Советий кхашена гIуллакхаш а. Кооператорашта гIо деш ду уш. Масала, Советски района Асланбек-Шерипова юрта Совето кооператорашта дагадохийтар нах бахачь куьйгашта дукха за ладлехьа электрификаци ерганлар. ХIахIа кооператораша шеай аргIеш тиканна телевизораш, радиоприемникаш, хIамашта етта электрохьокаш лоьттаю тикашка. Из бахьана долаш кхаь бетта йолча хана 73 телевизор, хIамаш юрта машек, радиоприемник ехкар.

Дукха ка йоацаш Чармлонски юрта Совета кооперативни тикана ялар крупа, конинтерски хIамаш, илхароаш, хIара дема эша кхьадзе товараш. Цунах сецийр юрта Совете Торгови сете лелутташ бахийтар Уж цIенхашта хоккар гIулакх миштар. Гучахьлар уж деррига продуктеш оттов баэрика тилар. Деррига бахьан кхоладар уж юрта кооператораше хьо по чр.

Из хош бийцар сесса кооператораш тIа а болаш. Дуккхача критически замечанеша лацуьаргIа дойзае цао.

Моттигашкарча Советаша юртарча торговлена машта новкъостал де деза. уоигови сете машта вардоа оттае еша дIахойташ лодац масалаш кIезига дац. «Шалинский» жа лелаеча совхоза шоллагIча ферме йолча тика заведуюши эцирхоша тIекка ерр, хиронаш ю паргIа. Цуьна леткъер нах юрта Совете, Из тахана ЙIашагIтехл хамиеги къежаяп гучаеьалар еррига фентеш бакъхилар. Юрта Совете дечарах балкхара дIаяьыкхар заемаг, хIахIа цун кетта бакъахьара сиг оттавар.

Дукха ка йоацаш моттигерча Советаша хоам бярах Нохчи-Юрта районе магазинашан, общественни кхачаеа предприятешкан санитарни гIуллакх машта лаьтт лаьмар. Цига тьолга гучадаьчавох халкьа тIахьожама комиссе дуьйе хIама хилар. санитарни правилаш толлехьарашта тIаIенн дир.

Цу тайпнара, Нохч - ГIалгIай АССР моттигерча Советаше тIаьрга новкъостал хиь потребительски кооперацин балха кхоачамболаран тIеча а йохаш. Юртахй торговли дагIайелаара тIехьа къехьаш лоттабу.

А. БОНДАРЕНКО,
Нохч - ГIалгIай Респотребсоюза оргомдела начальник.

IаIнна кийчо ю

Укх шера тIа отхеланс Iа доахьа кургда дин шар соаrIа болаш. Дукха дерзьар хил пардо. Цудухьа тхоай отделение дахьтташ кхеле гIерт тхо аз деррига а.

Масала, хакко шу хьалха 800 соагIа тахтар мара дIахадр цул айлара, кхелехь хилабаш.

ХIара 790 тиктара хьо дIахадаш цул. Кокхта ахчайхьан бахьнаш цу тIахьа ухх.

Б. ЧАПАНОВ,
МалгIобека района АлеркечуэI, дац совхоза цхьолагIча отделение агроном.

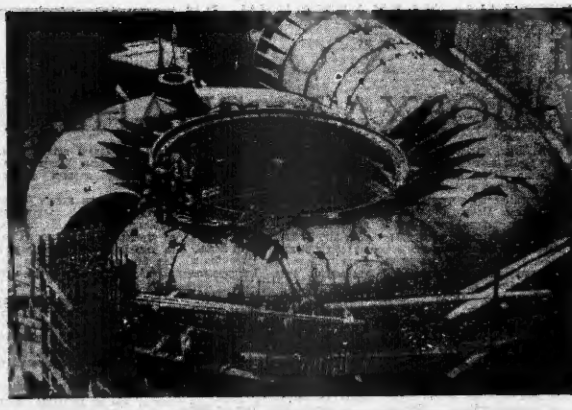

ТАДЖИКСКАЯ ССР. Нурекски ГЭС — КПСС XXIV съезда Директивашкахьалхьа Нурекска Кулабаьвах-Тадчикиски территориально - производственни комплексе кхоъа. Укхаза оттаергдолча чIоахе гидротурбина (агIорахь лоацаш 300 эзар киловатт) бух кхийча йо. № 9 йолча гидроагрегата оттарала монтажаш гидротурбинни долханна дикабага тоалам йо вайньяхь я.

Ю. Утрашкин суьр. ТАСС фотохроника.

КЕРДА ТОРОНАШ ЛЕХАШ

Производства керда резерваш гучаеяро дукхе средстваш, материалаш кхоайт, балха хьалаш тоалу, къахьегIама оцсаран лакхьо. Из деррига дIадахьеа а производствении сферица буьзам бола дуккха барзи творчески къахьега бовлл. Цудухьа из гIулакх йоакхо еш леладу «Индпошива» фабрике. МоIачi накъан кхолинахьен тIехнахь а, чухналь а хуладу бархьаш тег фабрике. Уж процессаш чоалхаве йоалаш хилав бахьан долаш экономически эффективность йоакха хилан къахьтелча рационализаторски предложеней. ЦIьабатхьа, фабрика кьалашка сIоагIа эшаш гIуллакх да чаз.

Ер шу доладелча дейа иттех рационализаторски предложении кьачуеннай «Индпошива» фабрика рационализатораша. ХIахIа царех эла предложени балха юкъейоаьай. Из бахьан долаш производствена 1,4 эзар сом пайда хийнаб. Ераш а царех цхьаьраш. Масала, хьалхагIа боккхийчар тIехдехьа духхайу беракъай тIегаш (костюм, пальто) оанашкон Iерж чуюллаша кIала дIаухийтар. Конструктора Пахомова Зинаида Никитичнас дIадоьха неттал лелаеш дола фриз дIадохийтыла мосадеш йола предложени кийчйир. Из предложени балха юкъейихьачул тIехьагIа тайп - тайпара дIадаш кхоадарча чулаш бола пайда 284 сом да.

Иштта мелаьера рацпредложени балха юкъейоаланьй бержхашта до бовзача Нестерова Нина Хачатуровнас. Цо моIача накъан кхолинахьен тIехлахьа дуоладеча беракъай сениш 0,5 сантиметр лоацагIа хедаше могадир. Цу предложених шин пайда бовл. Цхьа-дале, сонйола моттиган дIатеда ца еаш мукъабоал кIамаш тегаран, шоллагIа - дале, производстваца тайп - тайпара кIалош ахоларча 456 сом пайда хул. Цу тайпара керладараш кхи а доаладе йиш я. Масала, хьалхагIа хIамаш тегача хана дукха пайда тай, оIадо эвгаш, кхьйола кувхаш Iовра машина юве. Спец машинан желобок ахь кIеле кеттай. Цу чу гIолле машина юаш латтеча еьшке чу дIачуухийт кувхаш. Цу гIулакхо бола аттача а болххаш гонахьара моттиг кIечагIа хулийт. ТIакхза кIенагIа цилча сапаргIатагIа хул, кьаьа дикагIа болх бе безам болгIа.

ХIамил кхоьбар общественни руьга совдаккхар да. Цудухьа из гIулакх тесе дита йиш яц. Из къетаду «Индпошива» фабрике а. Тьюи, копилгаш, кхыйола материалаш кхомбеш дIаелхийтар бахьан долаш 209 сомаш соагIа пайда бай фабрика болхлоша.

Октябрьски кIей сийна творчески дикагIа къахьегаш ба фабрика рационализатораш.

Л. АВАНЕСЯН,
«Индпошива» фабрика рационализаторий балха йола кинженер.

Дош кхоачашдергIда

НислагIча питилетка хьалхарча шере задани хана аьалха кхоачашье гIерташ къахьег респотребсоюза производствении комбината йоллектива. Дика толамаш дахьаа бейнача бархI бетта. Товарни продукции арахецара плац 110 процент кхоачашдьай. Плакал соагIа кийчъяь тайп-тайпара продукци 139 эзар соми жамма я. Кийчача продукцена реализации ара бархI бетта задани 114,9 процент кхоачаш а еш. йоагIачул соагIа яр — 197 эзар сома продукци. Цу кийа къахьегама оецарле дIаикьай 106,7 процент. ХIаман кхоабе Iааьаб комбината боллхой. Масала, сироп а, газ а, кхыйолча материалий хьурмат дар бахьан долаш 3 эзар сом кхоадиьд.

Комбинате арахец мерза хиш, колбасни кондитерски нагелеш, пуьмашкара чкагIар, шоейин нагелеш. Из продукци мехьалхьаега хьежжа кул производствеца пайла. Керттера дар кийчъеш йоле продукции дика хилайтар да. Цу дакъе кIезига чьахьеган коллективо. Цудухьа хайлхашта летта доккхий декхараш кхоачашдечча толамаш доах.

Балхачи каха гIулакх дар тоадаран производство дIахо дагIайоалларан парте XXIV съезда хьалхашка отрадаь декхараш кхоачашдара вIашии социалистически яхье чынхий комбината цехий коллективаш. Ди тIехьа хьинаргIа къахьег цар. ДукхагIа хулаш бо агIа производстве хьалхе латтараш. Шудухьа хьаер беркатагIа хиларга хьежже лакхе де доахе толамаш а. Яхье хьалха латт Лорсанов Рейзакх нуллагIаду чкагIар арахеш цех. Вейнача бархI бетта плана соагIа 36,5 эзар декалитр чкагIар арахийтар цеха болхлоше. ДикагIа бола болхлой хьоахабкха цеха начальника агара хьалха яьхар Валиева Верлатта, Хасмикова Асета, Шамилева Зурай, Абакумова Клавдия кIеран

— Даим хьоккане къахьегаш, массанел лакхагIа толамаш доах цар, цеха дикача гIулакхий хьехтхле парга я, — боах цо. Лорсанова. — Шийна тIадилла гIулакх кхоачаш ца деш Iийна шийтаре эсалла гучаяллар ялер хIаравар.

Къона говзанч Чингарнов Солман керте латтача мерза хий арахецача цехь коллектив йоккхаш. Тайп-тайпарча къамех бола 36 саг за цита къахьегаш. Шералани тIакйца деккараши хаьала хьалха толамца кхоачашдара наиб хьинар кхоадац леке болхлойна. Цудукъа бархI бетта задании 108,3 процент кхоачашдьай цар. Пваках цар кийчае даьаш хиныя мерза хиш 204 эзар декалитр дале кийчдьар — 220 эзар декалитр. Коммунистически къахьегIама коллектив кха сийлен цIи аккхара тIехьа къовсам лоаттабу цеха болхлоша. Коллектива цIанарча къахьегама темпашка хьежача дагалаттар кхоачашхургхилар догдоххилга я. Цеха дикагIа бола болхлой бувцаш хов. Чингариева цIераш яьхар болхлочун Сусаева Зинай, газировщица Клюева Римай, бригадира Арутюнова Евгения, сироп кийчьеа Крайнова Люсай.

Октябрьски революци 54 шу дизар къахьегамка соагIатташна дезале лаьхI цеха болхлоша.

Итт бетта плен хана кIира хьалха кхоачашьерга яьыла за цар дешна дош. Цар шоай дош диххе кхоачашдергIалаь яьахьеш уж графиков хьоаьбуьлаш хилара.

Хь. ВАЛАЕВ.

ТХЬАМКА ЛЕЛАДАР ПАЙДАНЕ ДА

Кердача пятилетке бехктокхаме декхараш латт Нохч - ГIалгIай АССР тхьамка леладерашта хьалхашка, уж декхархьа ба тхьамка белал дуккха а дукхагIа Iалашье.

Цу гIулакха дика новкъостал дергда укх шере пачахьалкхеэ лакхбаьча закупочни мехьо. ВIаштIехьдолийтарга тхьамка леладерий балхацара материальни безам айбе, цар алапи лакхде, кIене хьача пачахьалихенга дIаденнача тхьамка берригача мехках 40 процент тхьамка леладеча алапена лаьрхIа хIалу (белгалде дезе из гIулакх цу тайпара колхозашка мара ца латталга). Цу системо тоэро хулийт тхьамка леладаре рентабельность лакхье. Дуршилга на из система совхозашка лелача тарифни сеткала дукхаха а дикагIа йолга. Миштта вIаштIехьбалкхаж республика колхозашка тхьамка леладерий болх? 500 квадратни метрага кхачалка йола лаьттан участкаш тIачIоагIаш цхьаша колхозхочо. ХIара колхозхочов участк тIечIоагIъяро вIаштIехьдолийт къахьегамдой бехктокхам айбе, материалачи безам совбаккха, продукце дикал лакха еенийтара къахьегамхой теркам тIаоаэ.

Шийа участке чуйиа къуманьаш заготовительни пункте дIалу хIара колхозхочо. Заготовительни пункто хьанийбача продукцех доакIа ехеа колхоза дIалу, хIахIа цох 40 процент болхано колхозхочоа дIалу, юхедисе 60 процент колхоза кассе дода. Иштта вIаштIехьбакхаба къахьегамо вай республика колхозашка хIара шера рекордни хьувкъам кхебе горолу, пачахьалкхенга планал соагIа дукха тхьамка доах.

Республика дукхагIа йолча колхозашка 1,5—2-за планал дукхагIа тхьамка доах хIара шера. Ножаш - Юрта районера Гагарина цIерагIа, «Ильича весветаш», Калинина цIерагIа колхоаш, Шаьла районера Куйбышева цIерагIа колхоз кхераш я царна юхе. Масала, кхоачаргIа вай дIадаха шу. Гагарина цIерагIча колхозо план 74 тоинн йолча 100 тонн тхьамка дехкар, А. Шерипова цIерагIча колхозо, — 200,5 тонн. Дукха ба вай республика цIи хьа тхьамка леладераш.

Вай беррига мехкашта далаха этгара соагIа тхьамка леладерга дагIадоагIа Молдаве, Юкъерча Азе республикашка, Азербайджане. Вай республика опит оьаачул тIехьагIа болабенааб цу республикашка лакха вай дийцача тайпара алапеш тела. ХIахIа тхьамка леладеча Совецки республикаш, мара а, крайшкара а, областашкара а вах ух лоаман районашта дикагIа йолча колхозий опит Iомаг. Хьажий балха тIа дола керладар цар балха технологи дикагIа хьалхара йоакхо а еа. Иштта вIаштIехьдергда тхьамка хьаладаьта дикка айбе.

В. СМИРНОВ,
«Табаксырье» республиканска конторера Грозненски заготконторера соагIа тхьамка леладер.

ГУДЕРМЕССКИ РАЙОНЕ

Укх денноша КПСС Гудермески горкома пленуме хилар. Цига хиьнар «Социалистически ехь вIаштIехьйоаккхилга дIахо тохдарех бола КПСС ЦК бен сецам кхоачашбарах ле дезарех» ека хош. Доклад хьача парте горкомо хьалхарча секретара А. А. Чайкина а, пренеш хьинахлаш лакха кхача йоакъесташе а балхадахьхар района пхьадолен боехамашка социалистически ахь йоарожара гIулакх ниьса вIаштIехьдахьа хилар, хIахIа дIахо цу дакъе ке дезараш кертагIа а дахьар. Дийцача дешах лакха сецам тIа а эцаш социалистически ехь кердача латIа тIа ешкка дIаьараойла йир пленуме партайна организанаш.

* * *

Укх тIехьарча дика традиция хулаш латт района вахаре гIулакх хе бака кийчлуча кагирхошка общественность каст-касте дIамагIаккхетара. Уж кIей хьалхале чахьоак ухкаьа. Укх денношка Ленина цIераш хьалхашта вIашагIкхийтача кагирхошта тIема ветеранашта, общественность хьалхашка доклад йир парте Гудермески горкома секретара Э. Исаева. Цул тIахьагIа къамьалаш дир района военкома Г. В. Бешева, ВЛКСМ горкома хьалхарча секретара А. Хахарапова, Советски Союза Турпала М. М. Сурмача.

Митинг чакхъяйнач тIехьагIа майдан тIа гIулбенараш стадиона бахар. Цига топ кийсагIа тохара ехь хилар кагирхошта юкъе. Ковбаьхарашта трамоташ, йоагIатаж делар.

* * *

ДIадахача шерашка кийсахии хапоцаш йиш ца луш болча района юрта беррама вахьахьахчинаш укх шера бIаьсти дешт тIаьIертта хийрсам лоттабу шоай хьайбешта шортта доакъар Iалашдара. Этгра дикагIа ка бола вIаштIехьбаккхаб «40 лет Октября», «Дружба» колхозашка «Новогрозненский» совхоза. Иштта гIома доакъар кийчдаре шера план хьалхарча колхоз 190 процент шоллагIча 123 процент, совхозо 115 процент кхоачашдьий тIахьалехьа.

Доакъар дукхагIа Iалашдера йолча резервех дикагIа пайда эцара шоай колхозашкай хийаш тIайеьийтад района ерриг болхашка а.

С. ШАВИЕВ.

НАКАЗАШ КХОАЧАШДАР — ДЕПУТАТИЙ ЛОАРХIАМЕ ГIУЛАКХ

Укх денноша КПСС обкома политдешара Шатга кхойтталагIа хершача къахьеганхой депутатий Грозненски городской Совета шоллагIа сесси хилар. Цига хоржархоша декхна наказам кхоачашдара де дезарех доклад йир горисполкома председателя заместитела В. А. Иванова.

— Уккал хьалха шийтталагIа хержана Грозненски городской Совета депутаташа дукха болхаш дир харжархоша тийнна наказам кхоачашдеш, — боах докладчика. Цу хана городе хьаьдир 248,5 эзар квадратни метр нахa чубаха цIенош, 100 километр керда газови линеш, 15,4 километр водопровод 20 километр гаргга канализацени линеш. Дукха цхьана дуккхача накъашка асфальт йилай, тиенаш тоальал, городе керда гаьнаш кIотаргаш дIаегIай. Квартирийашка нах оца хьалай лаийтара, наха мала хий, йовгае газ, цIагIа дIайхен шийлен хий лоаттадар гIулакх тоадара кIезига хьоьхан депутаташ кхешашо коммунальни органий коллективашем. Городе керда хьаьрьлай 26 тика, 27 кхача йийсу предприятий. Наха хоттаьй дола товараш дукхагIа лоатталу, балха культура лакхьалай. Транспорт тIахьетаре цул балха. Графика тоалра бахьан долаш цу хьокье харжархоша тийнача наказай дакъа кхоачашдаьд.

Уж деррига гIулакхаш дела дукха къахьийгад массазарча комиссеш депутатски Советашем. Дика болх беш я город хоаьара йола депутата цон Манаева хулгал дуй культурни - просветительни балх-бу цон. Бессонова председатель йолеж массазара комиссеш, и. н. Бурдзловскеи Литвиновеи хулгаду депутатски Советаш.

Соаьа РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума лаьрххIа бенгайа хилар Нохч - ГIалгIай республике харжархоша декна наказаш кхоачашлаш. Беш бола болх миштта вIаштIехьбаьккхаб хьожаш.

Цу балха итеригI оаш белгалдаьккхад наказаш кхоачашдара гIулакх тIаьр а. Тромие не делаиа.

КIезига ца городе депутатлша мелийта тIадоткха гIулакхаш кхоачашдара болхзашдаьа царашт ца йохалашь белла массазара комиссе, Советаш, предприятешки учреждениеш. Тоьам ба 24 наказ иIалла кхоачаш ца еш дисалоьа 43 хIанна наказе хьажара зевахорки белгалаьча.

Горпдорестаторга. «Грознефтехимзаводы» треста Онса хIана а къовстальдаш Маяковские цIерагIача улицагIара бахьалаеенша хранилища хьачадла дIахьарча дон. Цуьна йоанне а киста Старопромысловски районе ел йола хранилища хьалдахь бохалли тIехьадахаш йола «Грознефтехимпромстрой» № 4 йола СМУ управлени горисполкома УЖС-ен булгахIей.

Керда микрорайоне бахаче махка хьалаш тоадара дукха йоьхале а дииза дисараш кIезига дац. Укказа хи цхьаь цаI наха гIулакх лоаттаду предприяти, дарба цу учреждени, кинотеатр, стадион. Кхоана я магазинаш. Из хьаьехта балгалдаькхар къамаьл дира депутата нов. Шопинова.

Укх шера харжархой кампании йолча хана харжархоша горсовета депутаташта 444 наказ деннадар, царех кхоачанде тIаиIддараш 311 да. ДуккхагIдола наказаш — 151 коммунальни балхах тоабара город тоаль хоаьараш деша да. Коммунальни балхаш город экономически культурни дегIаярга дилача дикка тIехьабуьраш хилара дуьзадеенна да иа. Нах чубаха цхьадола цIенош доагIаш дола коммунальни хьалаш долаш дац. Дукха кварталаш а телефонаш - автоматаш йоацаш. Иштта Дальняя яхача улицагIа бахача нахьа цхьаь километр гаьна бала беза скорни помоц хьалха телефон тоха. Цу участокерча № 27 йолча тица чу наьах, шура йоацаш. Цу кхоачамбоаларех дийцар депутата нов. Петренас.

Керда асфальтови накъаш дерах дукха наказаш тийнадар харжархоша. Царех кхоачайеа йиш яраш яьс да, доаш кхин рунъьен ца тоарца хIама хьатIаоца, йиш йолаш дац. ХIахIа тIаийнараш дерригаш а теманна кхоачашдаь дакк деза. Цудухьа райисполкомашта, коммунальни служебаша, депутаташа шоашта тIадилла гIулакх кхоачашдара кол ешар ле деча, цох бола цар бехктокхам лакхбе беза.

Тайп - тайпара гIоашлой хьалхара дукха наказаш тийнадар харжархоша. Къахьстта тердийн тIабакхийта бола школьни дешкольни учреждениеш хьальпара. ХIанзарча хьалане дIадех хIара шера керда школеш мел барра хиибнагта городе хьалхьегIагIа гIулакх Iалашъянте. Наха аттара гIоагIа эшаш да уж.

Хьалха санна дукха наказаш тийнад городской транспорта телефони бувзамех болх тоа бегIа хьалдахьар. Цу организацеш хулгадхьйна тоалла сихда дIадаха долха балхацара кхоачамболаш. Цу тьаьха лоадш дахьгоа балхалга лиаж бух декехи ГИТП-1 начальника депутата иов. Лушева.

«Къахьегамхой депутатий городски районе Советий бола дIакха кхоаьгаш дIа дахьгонаш хьа къехьа» БКСС НК бах сецам кхоачашд а бон моттигерча предприятешта, дола дара районасполкомашта боахьлоаш лакхьаран цар финансаши хьал тIаьгIаран мел ошар сийагIа дар дакхьа деа. — аьлар Ленински райисполкома председатела депутата нов. Обрашна. Из гIулакх укх гаргарча хана хьаст тIехьаслаь хилалий ша лакхе латтача советски организацеш.

Сесса хьамаьл дахьар дуккха белгалдаьккхар хIара депутат харжархоша наказаш кхоачашдерах хоаьба безаш волга. Царна дола новкъостал де декхара лайла бе гIулакхера наь, нугаламон. ТIахьха мара вIаштIехьбаргда хIамана хьатхарашта балха хоаьбе кхоачашде.

С. МАЙСИГОВ.

«Къахьегаш къахьегама хьахар» дуккхагIа марга дергда еша хьостала. Из дакъа а хIамахча етт цу хьаьла Венгерски пачхьалкхан Союза Центральни Комитета шийттачагIа дIабоаббагIача вайгара сецамо бола вайгара. ДIадоаьна етт шоашт кийчахьа машинашка шийн нойкъостал дола дукхане а хьалтабашна-хьехара дола тоалома къоачашдаьа. Комсомольски дорожка хьахар тIа: сейсени Верхунрокиски комбинатага а. Союзфосфорпрома оланаш ка чакъаш-вахьа комбинате хIара а сочинко болх хьаргдаб моттигера болх еламай объектащ хьетача.

Союзфосфорпроманера кIичча хьалай, комбинат — концлорова аппаратеш промышленностега совгал. Доккха новкъостал дир советски специалисташа цигаро оаргаримонни места йоагIа промышленности пхьаера стенашна а вIашагIйоалларча. Уж шоашта а стан Советски Союза производстве хьаь а.

СУРТА ТIА: Союзфосфорпромана цIерга ... ала ... комбината ала ... проракета стан.

(МИНО—ТАСС сурт).

Оаха яздаьчун лерагIа

Укх шера бIаргIа бетта 21 кийнхь ... «Сердало» газета тIа пезотехнеш «ХIана кхоачашдаьа ... » яхача юрта а балахь йола материала. НазрановскагIа ... автостанцени кхоачамболаш машраш дуьйнар цу корреспонденцие тIа.

Цу гIулакхаш даьна Назрани горисполкомо председатела нов. Буцуртуевана укх тайпара кхоьн бу редакцега: «Сердало» газета тIа 21 августе арадаьача «Хан куьгаллакхоелладан кхача статье тIа дукхе городской автостанцени хоачамболараш баккъа. ХIахIа автостанцено хIахIа кхоачашбера ... цIоргахьа, хьаьтахь дIакхоаьа а, тIаргIа дIадаьриа газета тIа дукха кхоачашболараш.

* * *

1971 шера 17 августе арадаьача «Сердало» газета тIа йола тхьамр «Кхиита хий эш» кхьаьа юрте а бохаш йола статья. Шира района юрта балхаш управлене начальника кхьа Возаршкова дупоагIа лакха укх тайпара хоам бу редакцега.

«Кхиита хий эш» яхача статья тIа дукха кхоачамболарах хиле баккъаьа. хIахIа цу гIулакхар кхелан хьаьаьа сихха харжаш а хьаьаьа за дезароа харагIа уж кхоачамбоалаш. Иаран дIадаьаьа, 100 гаьаа иоиальнеш ца районе бола йоцн. ХIанa реконструкци еш а боохабаьа хий дакка сеть».

МАЛЬЧИК. Ший тайнара йоза [illegible] искусство дуьнен тIерах хуьлхачу мехкашка хьийзхьэй «Ва-Йархиейна» ахача республика [illegible] халкъера ансамбло.

СУРТА ТIА: ансамбла солистка Алла Шартахова.

Р. ДИКА сурт.

ТАСС Фотохроника.

РЕДАКЦЕГА ДЕНА КАЬХАТ

ДОККХАЛ ДУ АЗ!

Цхьан дийнахь Московски Центральни радио, Нохчийн зову бир Советски Союза Турпала Мурадилова Ханпашин цIерагIа дола Нохч-ГIалгIай Пачхьалкхен драматически театр гастролеш а Москва дена хилирах.

ЧIогIа хоза хийтар сона. ХIана? Сай ерриге кьона ха гIалгIашта яхьа хьиддай ас. 1921 шере дуьйна 1925 шу чакхдаллалца ГIалгIайча вехаш со.

1926 шере ВЛКСМ ГIалгIай обкомо Владикавказерна (хIинца Орджоникидзе) рабфаке доша вохийтир. Иза йистедьнлхеча Новочеркасски авиационни институте деша вахар. Цигара авиамоторийн ду инженер а вина араваьлира. Цул тIехьагIа ас йистахьнлхар цу гIуллакха йола Академи. Авиационни промышленносте болх барах 4 орден 2 медаль еннай сона.

Со пенсионер ва хIинца, бакъда, болх-м бу аз. ГIалгIашца со буьзам боццу дукха ха яле а, цига айса выйла ю цIекка йицлоц сона. Дика дагадоагIа сона айса ГIалгIайче дьаха шераш. Хала ва яр ца, бакъда хьокано доэра хеношш.

Цу хана гIона хьоь а яцар драматически кружокаш, а ум фуй а хацар. Театраш меттал цIе угол кеш а яцар.

Москве хьахайдаду Нохч-ГIалгIай Пачхьалкхен драматически театр Москве гастролеш а дехад яхаш, Кор толалу сь. Со дег чу вот цхьан хана вIалло дага ца ховар, цецвалар, доккхал дар. Цхьанкха а профессиональни искусства учреждени ца хиннача цу хатха Москва гастролеш а а доагIаргдолаш шийн кьаман драматически театр хьахилар дег чуро дика хийтар сона, культура дегIайоалийна цунна кара гIдаьнача цу доккхача хIамах сайна карагIдаьнна хIама хийтар сона.

Цу сакуьйто са дег чу доккхар сай москвахох бIаргтова вахар, театра постановкашка хьажа вахар.

Цул выступленеш бIаьнгада Ленина ордена Академически театра сургIойга а маца хурга а хайна, цу театра директорца телефонаца кьамаьл дир аз. Сона ерригача постановкашка хьажа бокъо йола билеташ делар.

ЧIогIа уйла тIеозаш яр уж. Геттара дика ловзар актераш. Со-м а критик а, а драматург а, а художник а вац — инженер ва. Сайна хийттар ерг ала аз. Сона бIаргабайнаб дукхаза а столице актераш ловзаш. ДикагIа уж лоза а Нохч - ГIалгIай театра актераш лоза кьовстадудаланзар соьга. Геттара дика лайзар са махкахой. Аз дег чура доккхал ду царох.

Со вIаьнгга волаш онна са хьажа. «ЦIиша биза боземо яхача постановка дагайоахийтар сона ца. Дег деладир са цо, бIаргех хий дьахьар.

Баркал хилда шоана, Нохч-ГIалгIай драматически театра актераш, шо нигта дика ловзарех, аз доккхал ду шох. Дехо бодача хана кхы а дукхаза дика хIамаш карагIдаьда шоана шоай бахке тIехь!

М. КОСТИН, инженер.

гор. Москва.

ГАЗЕТ ДЕШАРАШЦА ВIАШАГIКХЕТАР

29 сентябре Назранерн трикотажни фабрика болхлошца вIашагIкхийтар «Сердало» газета журналисташ. Цига дийцар газета болха хьакъехьа.

«Сердало» оагIонаш тIа аздечех шоашта хетар дувцаш, хIинца вIаьхо газето вадача бакъахьа хетар белгалдоахкаш къамаьлаш дир фабрика директора нов. Дзофтова, фабрика парткома секретара нов. Тутаева, директора заместителa нов. Эсмурзиева, цеха начальника нов. Аушева, хIамаш тегаш йолча нов. Муцольгова, инженера нов. Буэуртанова.

Шинна а оагIонна пайда барт болаш чакхъелар летучка.

Укх сурта тIа шоана бIаргагу хIинц хьалхе боллаш латта школа. 1200 дешархочна лаьрхIа я из. ХIаьта массехк дийнахь эксплуатаци вIаьхна елла а я. Цу школе дешаргдолча г. Грозне Катаяма яхача кертача посёлка дешархошта дола совгIат хинна [illegible] из. Дешархошта санна, доккха совгIат хургда иза цу школе болх бергболча хьехархошта а. 350 моттиг йола столови, йоккха спортзал, 8 бIаь моттиг йола актови зал, баскетбольни, волейбольни, футбольни площадкаш, столярни, слесарни мастерскеш, 60 квадратни метр парникаш, кхы а цу дола школа. Боккъала доача хьехархочунна кхы фу оа дешархочунна кхетам бала?

И. ПЛИЕВА сурт.

КХОАНА-ХЬЕХАРХОЧУН ДИ

ДЕШАРХОШТА — ДЕГА ЙIОВХАЛ, ЗНАНЕШ

ХIанз вай республике дукха юкъарча дешара школаш я. Уж массанхьа хIара шера дIадода миллион сом. 464 школе дешаш 257 эзар кIаьнкий йиIигий да.

Укх пятилетке дерригьакъарча юкъерча образованига кхачаргхой бахара дехкар оттадаь. Вай республике кIезига хIанз даьдаш из дехкар кхоачашдара. Эггара хьалха шеръяй юкъерча школай сеть. ДIадахача пятилетке юкъера образовани йолаш дийша ваьлар 37405 саг. Уж хул цул хьалхагIа дIадахача пхе шера хиннарех 2,5-зза дукхагIа.

ДIадахача дешара шера 8 класс ьаьнхарех 82,4 процент бараш дIахо 9-ча классе, техникумашка, сайрийнарча школашка дешаш ба.

КПСС XXIV съезда маьоагIара вайхьадахара лозунгашца чакхдаьлар дIадаха 1970—1971 дешара шу. Школай педагогически коллективашна дика толамаш даьхар берашта дешар хьехача, кхетам луча. Берий дешарах кхеташ хилар 96,2 процентага кхоачаш лакхделар. ДIадахача шерашка хиначул дикагIа дийшад цхьалагIча классашка деша дагIача бераш кердача программагIа. Деша даьгIарех 98,0 процент бераш шоллагIча классе дIачудаьлар. ХIаьта Наьсарен, Сунженски, Шалха районий школашка шоллагIча шера чудиса бераш да а дацар. ХIаьта Сунженский Советски районий школашка шоллагIча классашка деша даьгIарех в чудисанзар бераш.

Республике тIолла шоллагIча классашка деша даьгIарех 98,2 процент бераш кхоалагIча классе дIачудаьлар. Дешар дикагIа Iомаду дешархоша. 38 процент долча бераша дикох геттара дикох деш.

Вай мехка боккха лоархIам болаш я юкъарча дешара къахьегаш политехнически школа. Цу чу хьалххо массе ончоринкьара дегIаена хургIола кьона тIехье — коммунистически общество хьалъергIола нах. Дика школа керда саг хьахилара дика а чIоагIа а лард я. Коммунизм хьалъяро дIадех ерригача школашна хьатIакхуьча тIехьенна дика хьехилга, боккха кхетам лулга, из кьахьегара дика кийчьелга.

Из доккха а бехктокхаме а деккар кхоачашдеш вай республике дукха хьехархой ба. ХIанз укх сахьата 12728 саг ва уж. Царна юкъе РСФСР, Нохч - ГIалгIай АССР заслуженни хьехархо вокхи 128 саг ва, наьр саг халкъа образоване отличник ва. 166 хьехархочун сага ордена медалаш еннай, хIаьта цхьаннена — Социалистически Къахьегама Турпала цIи. Из еннай чоьдь йиъ шу соаьгIа йолча хана Назрань-Юрта районе хьехархо йолаш хьайоагIача Анна Владимировна Столповайна.

Ленина ордена ена ва Аргунерча № 1 йолча школа директор математика хьеха Юрий Федор Митрофанович, Карабулакски школа директор Фролов Михаил Савельевич, кхыбараш.

Из дукха ба декхар да дош, шоай бахка тIа дохьаьй толамаш дохха хьехархой!

Ца хьоеш йита йиш яц шийдега безам кечеий бераштва дIабенна йола, бераштва хIоаргга знанеш лу, сийрдача вахара бераш хийцачу гаьнарч лоамаш районе, Назрань-Юрта, хьехаш йола К. И. Матвеева. Берашца а цар даьцца-нанойца а геттара цIенча дагара хилара ю сов-валийтий цо. Цул шоаста нхийтта шу ца. Бакъда цунна магац берех, школах, шийна цхьан дера бахача вахах кхьоста. Шийн йоккха опыт Клавдия Ивановне дIалу кьонача хьехархошта.

Дешар хьехара кхетош бIалра дукхахача дакъе хьехархочун гонахьа латта даь. Школа яггара кертера бола хьокхам ба хIара хьехархочо шийн дешархочун бош бола теркам. Хьехархо декхарийн ва бакъдар дуйда а дог цIена хила а.

ХьатIакхувча тIехьенна дешар хьехара кхетам балара атта гIулакх ду. Берам да цара хьалхашка латтараш. Из дицдайита йиш яц. ЧIогIа хьокам а берий оамалах боашам а хила веза хьехархо.

«Хьехархочун Ди» дерригача халкъа деза ди да. ХIаьна хьача хьехархо хIара советски дезалах вуваланна ва. Цудухьа хIара хьехархо декхарийн ва вай мехка коммунизм хьалъергIола тIехье коммунистически кхетамца хьалкхе.

П. СКОРОБУМОВА,

Нохч - ГIалгIай АССР просвещени министра заместитель.

СО БЕРАШТА ХЬЕХАШ Я

Се парта тIа хьигIа дукха ха йоаллаш санна хет сона. Школа а техникум а йистаьнкха хьаний Со хьехархо я. 20 шу соаьгIа хе я аз юкхьенарча классашка деша дагIача бераштва хьеха. Хьехархо хиларах дакхаьнаш со. Аз дика кхетаду сона, кхалсага, дунен тIа эггара везагIа хетар бераш хилар. Цудухьа хул вьина хет сона се кер тохабеле классе дIачу мел йоалача хана. Аз дика кхетаду, цхьан пхьегIа чура хIамне вокх пхьегIа чу дотташ санна, лийна хоар берий довкхача керта чу дотта йиш йоацилга, ше дуйлачоа цар безам тIабацийта безилга, из лоза цар дог оттийта дезилга.

Сона болх беш ба дика, шийнача сарнагIбола кийча бола новкъостий. ХIаьта со массаза кийча а кьоначa хьехархошта гIо де, аз новкъостал ду царна.

ДIахьеххаш хиларах дагаш хьехархочун гIулакх. Из хаддаьнза шийн знанеш лакхъеш хила веза. Цудухьа ювкьад сийлахь-доккхача эрий педагога Ушинске! «Хьехархо цу шийн цIерIа волл шийн образовани лакх ца еш сонайчив».

Дешара кердача программашка довларчи хьехархочунгара дIадехарий боарам деккбалар чи дуваадена лакхъяла еза цун знанеш, бериге кхетам. Тхо, хьехархой тхоай балх тIа бращ а йиш йолаш дац, из йиш яц шерагара шерага хьехарxo во боли беш хьалоагIилга.

Цхьанкха хIамана бIеть йиш йолаш боккха ба Владимир Ильич Ленина вахарнарех цун революционни балхашарех масалаш а кхувлаш хьатIакхуйча тIехьенна луш бола кхетам. Цун, из толаш боакха хьехархочо. Иза бокъо а йолаш ала йиш я хьехархо шоаза вах, хIана аьлча цо хьийхача берий вахар де цун шоллагIдола вахар. Тхо дукхьал дешар хьийха Iаш, аха тхоай сий тхоай дега дакха дIалу оахоща хьехача бераштва. Безам боацаш, дог доацаш из урок дешархошка дIакхоачаргьяц, цунна цар уйла тIагIоргьяц.

Боккха мах баьб са балха Даймехкo. Дукха ха йоалаш сай доле совгIат делар сона — «Знак почета» орден. Цо лакхарйаь ю со кхы а чIоагIагIа, творчески болх ба. Къахьетта теркам тIабоийт аз кьоначa хьехархошта, эггара хьалха аз цар уйла тIаерзаю берий дукха лелаш хилара. ТIакха мара толам баргIоц цар балха тIа.

Кхоана хьехархочун Ди ха. Кьонача хьехархошна шоана беча бараттарча балха тIа толам боккхар доаш доала боккхар лов сона.

З. РЯЗАНОВА,

МалгIабика № 3 йолча юкъерча школа хьехархо.

ДЕШАРХОША — ХЬЕХАРХОЕХ

«Дукха ха йисаш хьехархой Ди хьатIакхача, — аьлу редакцен дайтача хьавата тIа МалгIабика района СоагIапчерча № 10 йолча школа итталагIча класса дешархочо Акмурзиева Асета. Цунна дувзадена са массехк дош ала дог доагIа шоай дега йIовхал, хьаьнэла, кхетам, дика мел дар тхоашта, дешархошта, хьехархоех. Хьехархоех их аз — хьехархочох ала. ХIана? Хоаттаргда оаш. Цун лела жоп да хIара сага шн-шийн оамалга хьажжа шийна кхоачаргIвар белгалвоа а, дешархошта дIахорча цар вахаре мел ешаш дар дIадалара берригача а хьехархой дегаш «доагIаш» хилара.

Кхы а да редакце аьлла цу хьанхьехьа тахьаташ. Масала, Сунженски района Алхастерча юкъерча школа 10 класса дешархочо Фаргиева Раданацаь аьлу:

КХОАНАРА хьехархой цIей дьакъала цунна безам ба са тхоай школе хими хьехаш йолча Иванова Вера Павловнай. Верарита хьехархой а беза сона дукха-м. Бакъда Вера Павловна белгалъе безам ба. ХIана?

ДикагIа деша безам боагIа хIара хьехархочо шн-шие хьехача предметашара дешархочуй безам «сомабаккхарга» хьажжа. ХIаьта цу тайпара гIулакх тIехдика карагIдоал Вера Павловнайна. Школе цо болх бу дин шу мера деше а, цун вIаьштIехьдаьнна хими бераштва дог -тIара езалийта. УрокагIа цо дувцар учебникаш тIара оаха оахошi деша йиш яр, хац. Из, да учебникаш тIа яздар дешархошка дикагIа кхетадайта тоpa дулийтаргйола бердадар.

Дукха езенний сона хьюх. Педагогически институте химико-биологически факультете деша яха безам ба школера яьнча. Цу дерригачо, Вера Павловнайна карагIдувлача, сий долча гIулакхех баркал ала безам боагIа сайна дукхагIа езаеннача хьехархочоа.

* * *

Ишта безам яздy шоай хьехархочох, Гусейнова Галина Джамаловнах, № 15 йолча интерната дешархоше. Цар йоах:

Интерната дешаш да тхо 5 классе хенз. ХIанз 10 классе да. Цу хана дайз тха воспитательница йолаш хьайоагIа шийн хьаьнхьал, вахарцара безам бахбе боаццаш боккха хилар хьехехкa кхалсаг.

Юххьанца дегаз тхох хIара йиIгта йола наьна дукха дIаттар Галина Джамаловна. Цудухьа интернат, тхоай кIа санна хетадар. Цул соагIа мел дукха деш яйттар цо тхона! Цо йовийтар цIенаашта йола музыка, бовзийтар дукха писателаш, кхыр промышленни, художникаш. Цул новкъостала каст-каста тхойна бахкаргдолe сайренаш. Цу сайренашка дакъа лаца хьех оаха йилинларохой, писателаш, артисташ.

Бакъда дукха езача хьехархочо дешкаш тхона кхьаьнха а. Тхона хетадая эггара керттера дар. Саг вeзa IомаргIвa тхо цо, тхоашт мел хила Iомаду. Тхона хет беррига хьехархой Галина Джамаловна санна балара, етелхаь «карцахьа» бераш хургдацар, аьнна.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

2 октябрь.

В. И. Ленина цIерагIа майда. 18.00 — 20.00. «ПаргIата ба са Дааймохк» яха концерт. 20.00. Кинофильмаш хьокхаргда.

С. М. Кирова цIерагIа парк. «Йовргiоачача професса наха, хьехархошта», сийле хийла» яха концерт. Концерта программина: 16.00. «Хьона хетаю, хьехархо» яха радиопередача. 18.00. Ленин-концерт. 19.00. «Сергей Есенин» яха кинофильм. 18.00. Къайла театр. Хьехархочун Денна хетаю торжественни собрани. 9.00.—21.00. Болх беш хургья еррига аттракционаш.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец 12.30. Берий утренник. 18.00. Вай хахарча балхий халкъарий хьокхаме урок. 19.00. В. И. Ленина цIерагIча ДК духовой оркестра отчетни концерт. 20.00 Кагирхой салаIара сайре.

Химикий культура Дворец. 11.30. Хьехархочун Денна хетаю берий утренник. 14.00. «Бригантина» яха клуб. Техникаш йола коашкарча командашта юкъера ловзар. 17.00 Халкъа киноуниверситет. «Берашта кхетам балара дезалоя школин лоаьна дакъа» яха лекци. 18.00. Кердача художественни литература обзор.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 17.30. «Советски писатель Ф. М. Панферова творчество» яха беседа. Кинофильмаш хьокхаргда.

3 октябрь.

В. И. Ленина цIерагIа майда. 18.00 «Къилбаседа Кавказа композиторий иллеш» яха концерт. 20.00. Кинофильмаш хьокхаргда.

С. М. Кирова цIерагIа парк. Хьехархочун Денна хетаба халкъа саквердам. 9.00—21.00. Болх беш хургья еррига аттракционаш. 12.00 — 18.00. «Са хьалхара хьехархо» яха тематически радиопередача. 12.00 Къайла театр. Цирковой представлени. 17.00. Вьшцара театр. Художественни самодеятельноста концерт. 18.00. Нохч-ГIалгIай госфилармони симфонически оркестра концерт. 19.00. «УльяновгIар дезале бераштва кхетам балар» яха лекци.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 9.00. 11.00. «Малышок» яха кинотеатр болх беш я. 17.00. Духовой оркестра концерт. 18.00. Вьшцара театр. «Сага ясимна тамашне явленеш» яха лекци. 19.00. Вьшцара театр. В. И. Ленина цIерагIча культура Дворецa халкъа драматически театра «Мьлда» яха спектакль. 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 17.30. Хьехархочун Денна хетадаь кино хьокхаргда.

ХАОТТАМ

Тахан догIа а ца долаш, гIуйрийха хьаниналахь хоах а долаш ха хургья. Температура республике гIолла 18—23 градус, Грозне — 20—23 градус.

Кхоанен лоамен догIа а ца долаш, хувалуш мух, а хьекаш, ахьайнача моттигашка доах а долаш ха хила мег. Температура бийсанга 5—10 градус, дийнахь — 16—21 градус.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Доазол дехьара

КIАЙЧА ЦIАГIА ВIАШАГIКХЕТАР

ВАШИНГТОН, 30 сентябрь (ТАСС). КIайча цIагIа США президентаца Р. Никсонца вIашагIкхийттача хилар СССР кхоача мехкашоарча гIулакхий министр А. А. Громыко. Къамаьла юкъе дакъа лаьцар пачхьалкхен секретара У. Роджерса, президента кьамен хIоаранхьа хьакъехьарча гIоача Г. Киссинджера, СССР США-рча посола А. Ф. Добрынина.

США президентаца Р. Никсонна вIашагIкхийттачул тIехьагIа А. А. Громыко аьлар: президентаца лаьрхIа а корта болаш а доаг кьамаьл дош дийцар шин мехка юкъерча отношенеш дешаш, вIаьшв ишта дунен хьалкъашта юкъера кертера проблемаш а.

Из кьамаьл советско-американски отношенеш дегIайоалаяра дика лоархIам болаш хургхилар гa дагдаьа безам ба.

ПАТРИОТИЙ АТАКАШ

ХАНОЙ, 30 сентябрь (ТАСС). МехкагIчун эскара доттабаь кхоасаме хIахо толамаш доах Камбоджа патриоташ. Кхмерски информационни агентства гIолла ВНА агентствос бена хоамаш. Камбоджа мукъадаккхара эскара бIухоша 15 сентябре Кампот яхача провинце атакаш йир чIоагIийн хача пункта, из лоравеш хиннa рота еррига хIалаккир, дукха герзи тIема техникех карадера.

БОЛГАРО-СОВЕТСКИ ДОТТАГIАЛ

СОФИЯ, 29 сентябрь (ТАСС). Лоацача хана КПСС ЦК Генеральни секретарь Леонид Ильич Брежнев Болгаре яйна хиларо халкъаша дегIаоагIача болгаро-советски доттагIалах керда стимул лургья, йоах «Работническо дело» ахача газета тIа а кIоарга тешаш балар, хьайна хьокхагIо. Вежарашка кхоталлара, хьана керте а хилаь вреахкхача передовой статья тIа.

Болгаро-советски доттагIал массе а оагIорахьара чIоагIалар Болгарски Коммунистическа парте балха кертера принцип я. Газето белгалдоаккх из доккхадоагIа доттагIал Болгаре шийн лоIаме хиларе суверенитета тешаш ба, шоаш дегIаккхулларех цхьа цаз ба из лаьхбаларa хадаза даргдоаш хьал да, ахаш. КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев Болгаре вена хилар, йоах «Работническо дело» ахача газето, болгаро-советски доттагIала йоккхача летописе тIара кхы цхьаькъа къаьгга йола событи я. Тха вежарашка болча шин мехка бехктокхамера партейни пачхьалкхени кулгалхой вIашагIкхетар болгаро-советски бувзамаш дегIадоалалахара, социалистически содружество, машар, дуьйр дунен халкъашта юкъе вIашин кхетадара пайда беш да.

ИНДИРА ГАНДЕ ЗАЯВЛЕНИ

ДЕЛИ, 30 сентябрь (ТАСС). Советски Союзе дIаяхача Инде премьер - министра Индира Ганде цецайоахаш заявлени яир ше Советски Союзе хилара итогашта лаьца. Цу тIа йоах: хьалхаь, геттара толамаш, дика, лоамкаш хена, бакъда событеш йицяза поездкех яр. Со ваьлла а Инде халкъа советски халкъаьцара доттагIал яхы а чIоагIъе магара.

Премьер - министра белгалдаьккхар Москве советски кулгалхошца дагаклар геттара пайдане бержаттен хургхилар. Инде вIашин хагадаьенна гIо ду, аьлар Индира Ганде, дуьйнар ехи а цIоагIагIа а хургахилара, новкъостал ду дика вIашин доазарa. Пачхьалкхаш вIашин йолла вIашагIботтабалар геттара дика хилар вIашин деттарaлу ха болаш цо хилийте безам доттагIалех бувзамаш дегIадоалалахара.

Индийско - советски вIашин деладу экономически гIулакхаш тоалаш дегIадоагIа, аьнна белгалдаьккхар Индира Ганде.

ПАЙДАНА ДАКЪА

ПРАГА, 30 сентябрь (ТАСС). Балкашашка боккха болх бир хIахо а социалистически мехкашца вIашин деладу гIулакхаш чIоагIдара, Европера кхерамзлен дерригача дунен тIара машари чIоагIдара гIабердабаь. Цунах лаьт Л. И. Брежнева Югославе хиначa визита керттера лоархIам, яхаш яздy тахан «Свободне слово» яхача газето, советско-югославски переговорий дунен халкъашта юкъера лоархIам белгал а боаккхаш.

КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева Земунерча электронни промышленноста заводе даьча къамаьло, цхьана яьча советско-югославски заявлене хьахьеклар СФРЮ-а, СССР-а халкъашта. КПСС-а СКЮ-а вIашин деладу гIулакхаш дIахо а дегIадахара йола шерра перспективаш йоакхий тороншш а, йоах статья тIа.

Л. И. Брежнева СФРЮ-ра вехита КПСС XXIV-ча съезда тIабена тIара хьайххайкарь советски машаре инициативаш кьахта кхоачашьяр да, яхаш белгалдоаккх газето. Югославе переговораш хиначул тIехьагIа КПСС ЦК Генеральни секретарь Будапештера Софи-ера ваха хиларо тешал ду уж инициативаш машаре, Европа кхерамзлени вIашин гIулакхаш леладаре гIулакха юкъе лоаца пайдане дакъа хилара.

ХЬАЖА, ЛАДУВГIА

2 октябрь

ТЕЛЕВИДЕНИ

9.00 — Москвана бола гимнастика. 9.30 — Кордахараш. 9.45 — Искусства мастерий концерт. 10.30 — Берашта. Хьабола фильм. 11.00 — «Советски Союзеи Болгарски халкъа Республикеи доттагIий гулбу веранам» яха интервидени. София—Кишинев. 12.00 — Телевизионни тахкамбалар. [illegible]

[illegible]

2 октябрь

РАДИО

[illegible]

3 октябрь

ТЕЛЕВИДЕНИ

9.00 — Берашта йола гIуйринан гимнастика. 9.15 — Кордахараш. 9.30 — Дешар. [illegible]

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица 11 (5-ге этаж). Телефонаш: редактор — 2-44-02; редактора заместитель — 2-48-11; [illegible]

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революции проспект 7/44.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (5-й этаж). Телефоны: редактора — 2-44-02; зам. редактора — 2-48-11; ответственного секретаря — 2-39-10; отдела партийной жизни, культуры и пропаганды — 2-49-36; отдела сельского хозяйства — 2-42-20; отдела писем и бухгалтерии — 2-49-71.

Типография им-ни «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/44.

СФ00218. Заказ № 9149